

**PROGRAM UBEZPIECZENIA DO UMOWY GENERALNEJ TO50/003509/25/A
W SPRAWIE PROGRAMU UBEZPIECZENIOWEGO DLA FARMACEUTÓW**

UBEZPIECZENIA W RAMACH OPŁACANYCH SKŁADEK CZŁONKOWSKICH

Ubezpieczający	Naczelna Izba Aptekarska
Ubezpieczony	Członkowie Okręgowej Izby Aptekarskiej
Okres ubezpieczenia	12 miesięcy
Suma gwarancyjna	200.000 PLN na jedno i 4.000.000 PLN na wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia na Ubezpieczonego
Warunki ubezpieczenia	Warunki Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej z tytułu wykonywania czynności zawodowych (B)
Zakres ubezpieczenia	Zgodny z ww. WU. Zakres czasowy ochrony – trigger act committed Postanowienia dodatkowe: Zakres terytorialny - ochrona ubezpieczeniowa obowiązuje w przypadku farmaceuty wykonującego czynności zawodowe objęte ochroną ubezpieczeniową na terenie RP, bez względu na to gdzie wystąpi skutek (np. lek został wydany na terenie RP przez farmaceutę, który jest objęty ubezpieczeniem, ale skutki jego zażycia ujawnią się poza RP). Zakres ubezpieczenia obejmuje odpowiedzialność cywilną za szkody na osobie lub w mieniu wyrządzone osobom trzecim w ramach wykonywanych przez farmaceutę czynności zawodowych, w szczególności:

	1) wynikających z ustawy z dnia 10 grudnia 2021 roku o zawodzie farmaceuty, w tym: a) polegających na sprawowaniu opieki farmaceutycznej w rozumieniu art. 4 ust. 2 ww. ustawy, b) polegających na udzielaniu usług farmaceutycznych, o których mowa w art. 4 ust. 3 ww. ustawy, c) polegających na wykonywaniu zadań zawodowych określonych w art. 4 ust. 4 ww. ustawy, d) polegających na wykonywaniu czynności określonych w art. 4 ust. 5 ww. ustawy; 2) wynikających z ustawy z dnia 6 września 2001 r. Prawo farmaceutyczne, w tym w szczególności określonych w art 86 ust. 8a oraz art 96 ust 4 i ust. 4¹; 3) wynikających z ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi; 4) wynikających z rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 kwietnia 2021 r. w sprawie kwalifikacji osób przeprowadzających badania kwalifikacyjne i szczepienia ochronne przeciwko COVID-19 - z zastrzeżeniem, że z zakresu ubezpieczenia wyłączone są czynności, co do których istnieje obowiązek zawarcia ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej na podstawie odrębnych przepisów prawa; 5) wynikających z innych powszechnie obowiązujących przepisów prawa, które przewidują obowiązek lub upoważnienie farmaceuty do podejmowania określonych działań/czynności. Zakres ubezpieczenia obejmuje między innymi szkody w mieniu i na osobie: 1) związane z wydaniem leku innego niż zamówiony; 2) związane z wydaniem leku innego niż na receptę z powodu nieprawidłowo odczytanej recepty lekarskiej; 3) związane z wydaniem leku przeterminowanego, zepsutego, źle przechowywanego; 4) związane z wydaniem leku w innej dawce niż przepisana na receptę;
--	---

	5) w zakresie leków przygotowywanych (OC za produkt); 6) wyrządzone wskutek rażącego niedbalstwa; 7) w związku z przeprowadzaniem szczepień ochronnych przez farmaceutów, w tym zalecanych szczepień ochronnych do których farmaceuci są uprawnieni na podstawie przepisów prawa (w tym wykonywanie szczepień poza miejscem zatrudnienia w ramach umowy), oraz badania kwalifikacyjnego poprzedzającego przeprowadzenie szczepienia; 8) w związku z wykonywaniem testów i wymazów przeciwko COVID-19; 9) w związku z udzielaniem przez Świadczeniodawcę świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, o których mowa w art. 19 ust. 2a ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (tj. Dz.U. z 2024 r. poz. 924 z późn. zm.), polegających na przeprowadzaniu zalecanych szczepień ochronnych; 10) w związku z udzielaniem przez Świadczeniodawcę usług dotyczących zdrowia reprodukcyjnego, o których mowa w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 29 kwietnia 2024 r. w sprawie programu pilotażowego w zakresie usług farmaceuty dotyczących zdrowia reprodukcyjnego (Dz.U. z 2024 r. poz. 662); 11) wyrządzone w związku z prowadzoną działalnością i wykorzystywanym w niej mieniem (z włączeniem OC najemcy nieruchomości/ruchomości); 12) wyrządzone przez pracowników lub podwykonawców Ubezpieczonego bez prawa regresu, w tym szkody wyrządzone przez osoby odbywające u Ubezpieczonego pod jego kierownictwem praktyki zawodowe (studenci, absolwenci itp.) i przeszkolenie uzupełniające; 13) wyrządzone personelowi tej samej jednostki organizacyjnej; 14) spowodowane uchybieniami natury organizacyjnej, administracyjnej, porządkowej, kierowniczej; 15) wyrządzone osobom bliskim Ubezpieczonego; 16) wyrządzone pracodawcy Ubezpieczonego w tym szkody w mieniu pracodawcy z wyłączeniem szkód w pojazdach mechanicznych oraz wartościach pieniężnych; 17) szkody związane z działalnością dydaktyczną, w tym uczestnictwem i prowadzeniem m.in. szkoleń, staży, kursów;
--	--

	18) szkód związanych z czynnościami dydaktycznymi, w tym uczestniczeniem i organizacją szkoleń; 19) szkody związane z udzielaniem pierwszej pomocy oraz świadczeń zdrowotnych w aptece; 20) szkody w mieniu osobistego użytku stanowiące własność pacjentów 21) szkody w mieniu i na osobie wynikłe z przeniesienia chorób zakaźnych zgodnie z kl. 4 oraz zatruc pokarmowych. Zakres ochrony obejmuje wykonanie przez Ubezpieczonego zarządzenia tymczasowego sądu o zabezpieczeniu roszczenia o naprawienie szkody, w tym przez złożenie do depozytu sądowego sumy pieniężnej do wysokości sublimitu w wysokości 200.000 PLN na wszystkie koszty poniesione w okresie ubezpieczenia. Ponadto ochroną ubezpieczeniową objęta jest również sprzedaż wysyłkowa produktów. Definicja produktu: Produkt - rzecz ruchoma, choćby została połączona z inną rzeczą; produktem w rozumieniu OWU jest: 1) każdy produkt leczniczy w rozumieniu ustawy z dnia 6 września 2001 r. Prawo farmaceutyczne niezależnie od jego postaci (gotowy, apteczny, recepturowy itd.) oraz jego charakteru (roślinny, homeopatyczny itd.); 2) parafarmaceutyk, przez który rozumie się środek o właściwościach zbliżonych do właściwego leku, sprzedany bez recepty, wytworzony najczęściej z surowców naturalnych, o łagodnym działaniu leczniczym lub profilaktycznym; 3) wyrób medyczny w rozumieniu ustawy z dnia 6 września 2001 r. Prawo farmaceutyczne; 4) wyrób kosmetyczny i toaletowy, wprowadzony do obrotu w ramach działalności apteki; 5) środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego, o których mowa w ustawie z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia; 6) suplementy diety;
--	--

	7) inny asortyment apteki. Zakres ubezpieczenia rozszerza się o czyste straty finansowe wyrządzone przez Ubezpieczonego wynikiem z błędu w realizacji recept, z zastrzeżeniem sublimitu 3.000 PLN na jeden i 7.000 PLN wszystkie wypadki w okresie ubezpieczenia dla członka Izby dla tego rozszerzenia, Franszyza redukcyjna nie obowiązuje dla szkód w mieniu i na osobie. Dla czystych strat finansowych wprowadza się franszyzę w wysokości 10% odszkodowania, nie mniej niż 300,00 PLN
DOBROWOLNE UBEZPIECZENIE ODPOWIEDZIALNOŚCI CYWILNEJ FARMACEUTÓW (ubezpieczenie nadwyżkowe nad ubezpieczenia w ramach opłacanych składek członkowskich)	
Sposób działania	Okręgowe izby aptekarskie mogą we własnym zakresie, podwyższyć sumę gwarancyjną ubezpieczenia OC farmaceuty oraz rozszerzyć zakres ochrony, ponad to, co jest zapewnione przez Naczelną Izbę Aptekarską, pod warunkiem zawarcia ubezpieczenia na rzecz wszystkich swoich członków.
Ubezpieczający	Okręgowa izba aptekarska
Finansujący składkę	Okręgowa izba aptekarska
Ubezpieczony	Farmaceuci - Członkowie Okręgowej Izby Aptekarskiej
Okres ubezpieczenia	12 miesięcy
Warunki ubezpieczenia	Warunki Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej z tytułu wykonywania czynności zawodowych (B)
Zakres ubezpieczenia	Zgodny z ww. WU. Zakres czasowy ochrony – trigger act committed Postanowienia dodatkowe: Zakres terytorialny - ochrona ubezpieczeniowa obowiązuje w przypadku farmaceuty wykonującego czynności zawodowe objęte ochroną ubezpieczeniową na terenie RP, bez względu na to gdzie wystąpi skutek (np. lek

	został wydany na terenie RP przez farmaceutę, który jest objęty ubezpieczeniem, ale skutki jego zażycia ujawnią się poza RP) . Zakres ubezpieczenia obejmuje odpowiedzialność cywilną za szkody na osobie lub w mieniu wyrządzone osobom trzecim w ramach wykonywanych przez farmaceutę czynności zawodowych, w szczególności: 1) wynikających z ustawy z dnia 10 grudnia 2021 roku o zawodzie farmaceuty, w tym: a) polegających na sprawowaniu opieki farmaceutycznej w rozumieniu art. 4 ust. 2 ww. ustawy, b) polegających na udzielaniu usług farmaceutycznych, o których mowa w art. 4 ust. 3 ww. ustawy, c) polegających na wykonywaniu zadań zawodowych określonych w art. 4 ust. 4 ww. ustawy, d) polegających na wykonywaniu czynności określonych w art. 4 ust. 5 ww. ustawy; 2) wynikających z ustawy z dnia 6 września 2001 r. Prawo farmaceutyczne, w tym w szczególności określonych w art 86 ust. 8a oraz art 96 ust 4 i ust. 4¹; 3) wynikających z ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi; 4) wynikających z rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 kwietnia 2021 r. w sprawie kwalifikacji osób przeprowadzających badania kwalifikacyjne i szczepienia ochronne przeciwko COVID-19 - z zastrzeżeniem, że z zakresu ubezpieczenia wyłączone są czynności, co do których istnieje obowiązek zawarcia ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej na podstawie odrębnych przepisów prawa. Zakres ubezpieczenia obejmuje między innymi szkody w mieniu i na osobie: 1) związane z wydaniem leku innego niż zamówiony; 2) związane z wydania leku innego niż na receptę z powodu nieprawidłowo odczytanej recepty lekarskiej; 3) związane z wydaniem leku przeterminowanego, zepsutego, źle przechowywanego;
--	---

	4) związane z wydaniem leku w innej dawce niż przepisana na receptę; 5) w zakresie leków przygotowywanych (OC za produkt); 6) wyrządzone wskutek rażącego niedbalstwa; w związku z przeprowadzaniem szczepień ochronnych przez farmaceutów, w tym zalecanych szczepień ochronnych do których farmaceuci są uprawnieni na podstawie przepisów prawa (w tym wykonywanie szczepień poza miejscem zatrudnienia w ramach umowy), oraz badania kwalifikacyjnego poprzedzającego przeprowadzenie szczepienia; 8) w związku z wykonywaniem testów i wymazów przeciwko COVID-19; 9) wyrządzone w związku z prowadzoną działalnością i wykorzystywanym w niej mieniem (z włączeniem OC najemcy nieruchomości/ruchomości); 10) wyrządzone przez pracowników/ podwykonawców Ubezpieczonego bez prawa regresu, w tym szkody wyrządzone przez osoby odbywające u Ubezpieczonego pod jego kierownictwem praktyki zawodowe (studenci, absolwenci itp.) i przeszkolenie uzupełniające; 11) wyrządzone personelowi tej samej jednostki organizacyjnej; 12) spowodowane uchybieniami natury organizacyjnej, administracyjnej, porządkowej; 13) wyrządzone osobom bliskim Ubezpieczonego; 14) wyrządzone pracodawcy Ubezpieczonego w tym szkody w mieniu pracodawcy z wyłączeniem szkód w pojazdach mechanicznych oraz wartościach pieniężnych; 15) szkody związane z działalnością dydaktyczną, w tym uczestnictwem i prowadzeniem m.in. szkoleń, staży, kursów; 16) szkód związanych z czynnościami dydaktycznymi, w tym uczestniczeniem i organizacją szkoleń; 17) szkody związane z udzielaniem pierwszej pomocy oraz świadczeń zdrowotnych w aptece; 18) szkody w mieniu osobistego użytku stanowiące własność pacjentów.
--	---

	Ponadto ochroną ubezpieczeniową objęta jest również sprzedaż wysyłkowa produktów. Definicja produktu: Produkt - rzecz ruchoma, choćby została połączona z inną rzeczą; produktem w rozumieniu OWU jest: 1) każdy produkt leczniczy w rozumieniu ustawy z dnia 6 września 2001 r. Prawo farmaceutyczne niezależnie od jego postaci (gotowy, apteczny, recepturowy itd.) oraz jego charakteru (roślinny, homeopatyczny itd.); 2) parafarmaceutyk, przez który rozumie się środek o właściwościach zbliżonych do właściwego leku, sprzedany bez recepty, wytworzony najczęściej z surowców naturalnych, o łagodnym działaniu leczniczym lub profilaktycznym; 3) wyrób medyczny w rozumieniu ustawy z dnia 6 września 2001 r. Prawo farmaceutyczne; 4) wyrób kosmetyczny i toaletowy, wprowadzony do obrotu w ramach działalności apteki; 5) środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego, o których mowa w ustawie z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia; 6) suplementy diety; 7) inny asortyment apteki. Zakres ubezpieczenia rozszerza się o: 1) szkody w mieniu, na osobie, czyste straty finansowe wynikłe z naruszenia dóbr osobistych zgodnie z kl. 2; 2) szkody w mieniu, na osobie, czyste straty finansowe wynikłe z naruszenia praw pacjenta zgodnie z kl. 3; 3) koszty ochrony prawnej zgodnie z kl. 7, z zastrzeżeniem sublimitu 50.000 PLN na jeden i wszystkie wypadki w okresie ubezpieczenia dla członka Izby dla tej klauzuli; 4) szkody w mieniu i na osobie wyrządzone w związku z uczestnictwem w eksperymencie medycznym, badawczym lub w badaniach klinicznych. Warunkiem ochrony dla badań klinicznych jest posiadanie przez badacza / sponsora stosownego ubezpieczenia OC obowiązkowego;
--	---

	5) czyste straty finansowe wyrządzone przez Ubezpieczonego wyniku z błędu w realizacji recept, z zastrzeżeniem sublimitu 5.000 PLN na jeden i 10.000 PLN wszystkie wypadki w okresie ubezpieczenia dla członka Izby dla tego rozszerzenia; 6) szkody w mieniu i na osobie wyrządzone pracownikom (OC pracodawcy) z sublimitem 10.000 PLN na jeden i wszystkie wypadki w okresie ubezpieczenia dla członka Izby dla tej klauzuli w następującej treści: <i>"1. Z zachowaniem pozostałych, nie zmienionych niniejszą klauzulą, postanowień umowy ubezpieczenia określonych we wniosku i w ogólnych warunkach ubezpieczenia, strony postanowiły rozszerzyć zakres ubezpieczenia o szkody na osobie i w mieniu wynikające z wypadków przy pracy w rozumieniu art. 3 ustawy z dnia 30.10.2002 o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, wyrządzone pracownikom ubezpieczającego lub ubezpieczonego.</i> <i>2. Zakres ubezpieczenia nie obejmuje:</i> <i>1) szkód wynikłych z wypadków przy pracy mających miejsce poza okresem ubezpieczenia,</i> <i>2) szkód powstałych wskutek stanów chorobowych nie wynikających z wypadków, o których mowa w ust. 1,</i> <i>3) świadczeń przysługujących poszkodowanemu na podstawie przepisów ustawy, o której mowa w ust. 1 "</i> Franszyza redukcyjna nie obowiązuje dla szkód w mieniu i na osobie. Dla czystych strat finansowych wprowadza się franszyzę w wysokości 10% odszkodowania, nie mniej niż 300,00 PLN
TREŚĆ KLAUZUL DODATKOWYCH	
Klauzula 002 (B) Rozszerzenie zakresu ubezpieczenia o szkody wynikłe z naruszenia dóbr osobistych osób trzecich	
1. Z zachowaniem pozostałych, niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień umowy ubezpieczenia określonych w Warunkach Ubezpieczenia, oraz odmiennie niż stanowi § 8 ust. 1 pkt 8 Warunków Ubezpieczenia, strony postanowiły rozszerzyć zakres ubezpieczenia o szkody w mieniu, na osobie oraz czyste straty finansowe wynikłe z naruszenia dóbr osobistych osób trzecich, do którego doszło w następstwie wykonywania czynności zawodowych przez osoby objęte ubezpieczeniem. 2. Zakres ochrony ubezpieczeniowej obejmuje także szkody w mieniu, na osobie oraz czyste straty finansowe wynikłe z naruszenia dóbr osobistych osób trzecich w następstwie utraty ich danych osobowych.	

3. Zakres ochrony ubezpieczeniowej obejmuje również zadośćuczynienie za krzywdę wyrządzoną przez osoby objęte ubezpieczeniem w związku z naruszeniem przez nie dóbr osobistych osoby trzeciej, a także obowiązek zapłaty innych kwot zgodnie z art. 448 Kodeksu cywilnego.
4. Umowa ubezpieczenia obejmuje wypadki wynikłe z zaistniałego w okresie ubezpieczenia naruszenia dóbr osobistych, o ile roszczenia z tytułu tych wypadków zostaną zgłoszone przed upływem terminu przedawnienia. Częściowo odmiennie niż stanowi § 3 ust. 18 na potrzeby niniejszej klauzuli za wypadek uznaje się powstanie objętej zakresem ubezpieczenia szkody w mieniu, na osobie oraz czystej straty finansowej.
5. Z zachowaniem pozostałych wyłączeń zawartych w Warunkach Ubezpieczenia, ubezpieczenie nie obejmuje szkód:
 - 1) wynikłych z naruszenia praw własności intelektualnej (praw autorskich, patentów, znaków towarowych, nazw fabrycznych),
 - 2) wynikłych z naruszenia praw pacjenta w rozumieniu Ustawy z 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta.

Odpowiedzialność Ubezpieczyciela za szkody, o których mowa w niniejszej klauzuli, ograniczona jest sublimitem, którego wysokość zostanie ustalona w umowie ubezpieczenia.

Klauzula 003 Rozszerzenie zakresu ubezpieczenia o szkody wynikłe z naruszenia praw pacjenta

1. Z zachowaniem pozostałych, niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień umowy ubezpieczenia określonych w Warunkach Ubezpieczenia, strony postanowiły rozszerzyć zakres ubezpieczenia o szkody w mieniu, na osobie oraz czyste straty finansowe wynikłe z naruszenia praw pacjenta w rozumieniu Ustawy z 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta, do którego doszło w następstwie wykonywania czynności zawodowych przez osoby objęte ubezpieczeniem.
2. Zakres ochrony ubezpieczeniowej obejmuje również zadośćuczynienie za krzywdę, a także obowiązek zapłaty innych kwot zgodnie z art. 448 Kodeksu cywilnego w związku z naruszeniem przez osoby objęte ubezpieczeniem w następstwie wykonywania czynności zawodowych praw pacjenta, z wyłączeniem wymienionych w art. 4 ust. 3 Ustawy z 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta.
3. Umowa ubezpieczenia obejmuje wypadki wynikłe z zaistniałego w okresie ubezpieczenia naruszenia praw pacjenta, o ile roszczenia z tytułu tych wypadków zostaną zgłoszone przed upływem terminu przedawnienia. Częściowo odmiennie niż stanowi § 3 ust. 18 na potrzeby niniejszej klauzuli za wypadek uznaje się powstanie objętej zakresem ubezpieczenia szkody w mieniu, na osobie oraz czystej straty finansowej.
4. Odpowiedzialność Ubezpieczyciela za szkody, o których mowa w niniejszej klauzuli, ograniczona jest sublimitem, którego wysokość zostanie ustalona w umowie ubezpieczenia.

Klauzula 004 Rozszerzenie zakresu ubezpieczenia o szkody wynikłe z przeniesienia chorób zakaźnych

1. Z zachowaniem pozostałych, niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień umowy ubezpieczenia określonych w Warunkach Ubezpieczenia, strony postanowiły rozszerzyć zakres ubezpieczenia o szkody w mieniu i na osobie wynikłe z przeniesienia chorób zakaźnych (w tym HIV i WZW) w rozumieniu Ustawy z 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych ludzi, do którego doszło w następstwie wykonywania czynności zawodowych przez osoby objęte ubezpieczeniem.
2. Odpowiedzialność Ubezpieczyciela za szkody, o których mowa w niniejszej klauzuli, ograniczona jest sublimitem, którego wysokość zostanie ustalona w umowie ubezpieczenia.

Klauzula 007 Rozszerzenie zakresu ubezpieczenia o koszty ochrony prawnej poniesione przez Ubezpieczonego inne niż objęte ochroną zgodnie z par. 6 ust.3

1. Z zachowaniem pozostałych, niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień umowy ubezpieczenia określonych w Warunkach Ubezpieczenia, strony postanowiły rozszerzyć zakres ubezpieczenia o koszty ochrony prawnej, poniesione przez Ubezpieczonego w celu obrony jego praw w postępowaniach przed sądami polskimi prowadzonych z jego udziałem w charakterze pozwanego, podejrzanego lub oskarżonego, w tym w postępowaniu dyscyplinarnym. Klauzula kosztów ochrony prawnej obejmuje również koszty ochrony prawnej Ubezpieczonego w zakresie:
 - a) sporów z NFZ,
 - b) sporów z ZUS,
 - c) naruszenia jego dóbr osobistych w życiu zawodowym,
 - d) z tytułu jego zniesławienia lub znieważenia,
 - e) umów w życiu zawodowym,
 - f) w zakresie prawa pracy i sporów z pracodawcą,
 - g) w zakresie ubezpieczeń społecznych,
 - h) w sprawach dotyczących ochrony danych osobowych przetwarzanych przez Ubezpieczonego.
2. Ochroną ubezpieczeniową na podstawie niniejszej klauzuli objęte są koszty ochrony prawnej, poniesione przez Ubezpieczonego w postępowaniu wszczętym na terenie RP w okresie ubezpieczenia, o ile dotyczy ono czynności zawodowych Ubezpieczonego przyjętych do ubezpieczenia na podstawie niniejszej umowy. W razie wątpliwości za datę wszczęcia postępowania uważa się chwilę, w której właściwy organ, urząd lub funkcjonariusz podjął pierwszą czynność wobec Ubezpieczonego, nawet jeśli nie była ona potwierdzona na piśmie i nie stanowiła formalnego wszczęcia postępowania w świetle obowiązujących przepisów.
3. Przez koszty ochrony prawnej rozumie się w szczególności:
 - a) koszty usług podmiotów uprawnionych do świadczenia pomocy prawnej,
 - b) koszty związane z uzyskaniem opinii biegłych lub rzeczoznawców albo innych dokumentów stanowiących środki dowodowe,
 - c) koszty zasądzone od Ubezpieczonego na rzecz strony przeciwnej,
 - d) pozostałe koszty i opłaty sądowe lub administracyjne, o ile służą one ochronie praw Ubezpieczonego w związku z prowadzonym postępowaniem.
4. Przez koszty usług podmiotów uprawnionych do świadczenia pomocy prawnej rozumie się koszty jednego adwokata lub radcy prawnego z tytułu zastępstwa procesowego lub obrony, pokrywane do wysokości ustalonej zgodnie z odpowiednimi przepisami regulującymi wysokość minimalnego wynagrodzenia za czynności adwokata lub radcy prawnego, jeśli takie obowiązują.
5. Z zakresu ubezpieczenia wyłączone są koszty:

- a) poniesione w postępowaniu wszczętym w okresie ubezpieczenia, w wyniku apelacji lub wniesienia innego środka zaskarżenia albo wznowienia postępowania, o ile dotyczą postępowania prowadzonego przed rozpoczęciem okresu odpowiedzialności Ubezpieczyciela,
- b) powstałe w następstwie korzystania z usług osób nieuprawnionych do świadczenia pomocy prawnej,
- c) związane ze świadomym udzieleniem przez Ubezpieczonego nieprawdziwych lub wprowadzających w błąd informacji, albo dostarczeniem sfałszowanych dokumentów,
- d) poniesione w postępowaniu wszczętym na wniosek osób bliskich Ubezpieczonego, osób i podmiotów pozostających z nim w stosunku zależności wynikającej z zatrudnienia ich przez Ubezpieczonego lub z innej podstawy,
- e) poniesione na pokrycie kar sądowych lub administracyjnych nałożonych na Ubezpieczonego.

6. Z zakresu ubezpieczenia wyłączone są ponadto koszty poniesione:

- a) w postępowaniach z zakresu prawa funduszy inwestycyjnych, prawa obligacji, papierów wartościowych oraz z zakresu prawa pracy,
- b) w postępowaniach z zakresu prawa patentowego, autorskiego, znaków towarowych, pozostałego prawa własności intelektualnej i przemysłowej, prawa ochrony konkurencji (antymonopolowego) oraz prawa dotyczącego zasad konkurencji,
- c) w postępowaniach z umów poręczenia i przejęcia długów,
- d) w postępowaniach z zakresu prawa podatkowego, celnego oraz dotyczącego innych opłat publicznoprawnych, a także prawa karnoskarbowego,²⁴
- e) w postępowaniu układowym, naprawczym albo upadłościowym,
- f) w postępowaniach w związku z posiadaniem pojazdów mechanicznych,
- g) w postępowaniach pomiędzy stronami umowy ubezpieczenia.